

20. Ukhvala Rivnenskoho apeliatsiinoho sudu [Decision of the Rivne Court of Appeal] vid 20 liutoho 2020 r. u spravi № 570/3834/16. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87756723> [in Ukrainian].
21. Ukhvala Tetiivskoho raionnoho sudu Kyivskoi oblasti [Decision of Tetiivskiy District Court of Kyiv region] vid 07 travnia 2018 r. u spravi № 380/151/18. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73816508> [in Ukrainian].
22. Ukhvala Frunzenskoho raionnoho sudu m. Kharkova [Decision of the Frunze district court of Kharkiv] vid 04 kvitnia 2018 r. u spravi № 645/5648/17. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73185616#> [in Ukrainian].
23. Ukhvala Chervonohradskoho miskoho sudu Lvivskoi oblasti [Chervonograd City Court of Lviv region] vid 11 bereznia 2019 r. u spravi № 459/84/19. <https://reyestr.court.gov.ua/Review/80433448> [in Ukrainian].
24. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedure Code of Ukraine]. (2004, March 18). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n6569> [in Ukrainian].
25. Shumylo, M. (2019). Ekspert z pytan prava: novela protsesualnykh kodeksiv, shcho potrebuie obhrankuvannia sudovoiu praktykoiu. [Expert on Law: New Procedural Codes, which requires a rule of judicial practice]. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/632677/> [in Ukrainian].
26. Shcherbak, S.V. (2018). Pravove stanovyshe eksperta z pytan prava v tsyvilnomu protsesi Ukrainy [Legal position of the Expert on Law in the Civil Procedure of Ukraine]. *Pravovi horyzonty*, issue 13(26), pp. 29–32 [in Ukrainian].

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.1.26>

OGÓLNE PODEJŚCIA DO CHARAKTERYSTYKI FUNKCJI PRAWA PODATKOWEGO

Dmytro Kobylnik

kandydat nauk prawnych, docent, docent Katedry Prawa Finansowego Narodowego Uniwersytetu

Prawniczego imienia Jarosława Mądrego (Charków, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0001-6777-7963

e-mail: d.a.kobylnik@gmail.com

Adnotacja. W artykule autor koncentruje się na rozważaniu różnorodnych podejść do charakterystyki funkcji prawa podatkowego. Tak więc w podejściu aksjologicznym nacisk kładziony jest na cechy wartości prawa podatkowego, dzięki którym to jest w stanie zaspokoić pewne potrzeby człowieka. Uzasadnione jest, że istota funkcji jako kategorii naukowej, pomimo stosowanej sfery, polega na tym, że zawsze wyraża ona pewien stosunek jednego przedmiotu (zjawiska) do innego przedmiotu (zjawiska), wskazuje na zależność między nimi. Wskazano, że możliwe jest interpretowanie pojęcia „funkcji”, a zatem „funkcji prawa”, „funkcji prawa podatkowego” przy użyciu kilku podejść: (1) etymologicznego, gdy istnieje wyjaśnienie pochodzenia treści słowa; (2) historycznego poprzez przegląd temporalny tematyki; (3) praktycznego znaczenia – poprzez analizę praktycznego znaczenia, orientacji, celu, perspektywy rozwoju. To podejście metodologiczne jest optymalne, ponieważ pozwala zwrócić uwagę na różne strony pojęcia „funkcja”, które jest polisemantyczne, zidentyfikować oryginalne interpretacje, kompleksowo wykorzystać powyższe podejścia do całościowego wyjaśnienia jego treści. Podkreślono, że pomimo tego, że prawo podatkowe należy do publicznych gałęzi prawa, mających zapewnić osiągnięcie właśnie interesu publicznego, takie tendencje są mu dość charakterystyczne. Rozważenie prawa podatkowego, biorąc pod uwagę podejście aksjologiczne, pozwala skupić się na jego wszechstronności, a zwłaszcza na zdolności do rozwiązywania potencjalnego konfliktu, pierwotnie charakterystycznego dla stosunków podatkowych, niż zapewnić osiągnięcie kompromisu, legalności i porządku prawnego w dziedzinie podatków.

Słowa kluczowe: prawo podatkowe, funkcje prawa, funkcje prawa podatkowego.

GENERAL APPROACHES TO THE CHARACTERISTICS OF TAX LAW FUNCTIONS

Dmytro Kobylnik

PhD in Law, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Financial Law

Yaroslav Mudryi National Law University (Kharkiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0001-6777-7963

e-mail: d.a.kobylnik@gmail.com

Abstract. In the article the author focuses on considering a variety of approaches to the characteristics of the functions of tax law. Thus, for an axiological approach, the emphasis is made on the value characteristics of tax law, through which the latter can satisfy certain human needs. It is substantiated that the essence of the function as a scientific category, despite the sphere used, is that it always expresses a certain relation to one subject (phenomenon) to another subject (phenomenon) indicates the relationship between them. It is noted that the concepts of “functions”, and, accordingly, “functions of law”, “functions of tax law”, are possible with the use of several approaches: 1) etymological, when the origin of the origin

of the word content; 2) historical – by temporal examination of subjects; 3) practical significance – through an analysis of practical significance, orientation, purpose, development prospects. This methodological approach is the most optimal, since it allows you to draw attention to different sides of the concept of “function”, which is polysemantic, to identify original interpretations, comprehensively use the approaches for integral clarification of its content. It is emphasized that despite the fact that the tax law relates to public areas of law designed to ensure the achievements of public interests, such trends are entirely characteristic of him. The consideration of the tax law, taking into account the axiological approach, allows the emphasis on its versatility, and especially on the ability to solve the potential conflict, which is originally characteristic of tax relations, what to achieve a compromise, legality and law enforcement in the sphere of taxation.

Key words: tax law, functions of law, tax law.

ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ФУНКЦІЙ ПОДАТКОВОГО ПРАВА

Дмитро Кобильнік

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри фінансового права*

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (Харків, Україна)

ORCID ID: 0000-0001-6777-7963

e-mail: d.a.kobylnik@gmail.com

Анотація. У статті автором зосереджено увагу на розгляді різноманітних підходів до характеристики функцій податкового права. Так, за аксіологічного підходу акцент робиться на ціннісних характеристиках податкового права, через які останнє здатне задовольняти певні потреби людини. Обґрунтовано, що сутність функції як наукової категорії, незважаючи на сферу використання, полягає в тому, що вона завжди виражає певне відношення одного предмета (явища) до іншого предмета (явища), вказує на залежність між ними. Зазначено, що розтлумачити поняття «функції» та «функції права», «функції податкового права» можливо із використанням декількох підходів: 1) етимологічного, коли відбувається з'ясування походження змісту слова; 2) історичного – шляхом темпорального огляду тематики; 3) практичної значущості – через аналіз практичного значення, спрямованості, мети, перспективи розвитку. Цей методологічний підхід найоптимальніший, оскільки дозволяє звернути увагу на різні аспекти поняття «функція», яке є полісемантичним, виявити оригінальні інтерпретації, комплексно використати наведені підходи для цілісного з'ясування його змісту. Незважаючи на те, що податкове право належить до публічних галузей права, покликаних забезпечувати досягнення саме публічних інтересів, такі тенденції цілком властиві йому. Розгляд податкового права з урахуванням аксіологічного підходу дозволяє зробити наголос на його різносторонності, особливо на здатності розв'язання потенційного конфлікту, споконвічно характерного для податкових відносин, забезпечення досягнення компромісу, законності та правопорядку у сфері оподаткування.

Ключові слова: податкове право, функції права, функції податкового права.

Вступ. Податкове право, як і будь-які галузь чи інститут права, що функціонує у державі, може бути піддане дослідженню у різних контекстах із урахуванням надбань інших наук: гносеології, онтології, аксіології, праксеології тощо. Кожен із таких аспектів буде за власним підходом характеризувати його відповідну специфіку. Враховуючи положення загальної теорії пізнання – гносеології, відповідно до яких будь-яке розуміння явища відбувається за посередництвом пізнавальної діяльності, загальні закономірності пізнання розповсюджуються і на право загалом, і на податкове право зокрема.

За аксіологічного підходу акцент робиться на ціннісних характеристиках податкового права, через які останнє здатне задовольняти певні потреби людини. У системі суспільних цінностей відповідне місце відведене правовим цінностям. Сучасний етап розвитку вітчизняної загальнотеоретичної юриспруденції позначається принциповими змінами в її методології. Це виявляється, зокрема, у відмові від «монопольного панування» позитивістського підходу до розуміння права й активному та широкому впровадженні у відповідні наукові дослідження положень природно-правового, соціокультурного, аксіологічного та інших методологічних підходів. Це тягне за собою перегляд сутності права та пов'язаних із ним явищ (правових явищ, процесів, механізмів), дозволяє розглянути юридичне право у різних аспектах, динаміці (Рябовол, 2019: 30). Такі тенденції властиві й податковому праву, незважаючи на те, що воно належить до публічних галузей права, покликаних забезпечувати досягнення саме публічних інтересів. Тож цілком очевидно, що розгляд податкового права з урахуванням аксіологічного підходу дозволяє зробити наголос на його здатності до розв'язання потенційного конфлікту, характерного для податкових відносин і оподаткування загалом, із метою досягнення компромісу, забезпечення законності та правопорядку у сфері оподаткування. Отже, **метою статті** є визначення загальних підходів до характеристики функцій податкового права з урахуванням аксіологічного підходу. Позначимо, що до розгляду цієї тематики не вдавалися вчені-фінансисти. Водночас певні її аспекти було розглянуто науковцями, що займаються розробкою загальних проблем права та проблем інших галузевих правових наук (В. Гришук, Р. Луцький, Т. Рябовол та ін.)

Основна частина. Показово, що останнім часом дедалі більше вчених вдаються до характеристики соціальної цінності різних галузей права: кримінального, адміністративного, господарського тощо (Гришук, 2017: 28–37; Курінний, 2016: 43–51). Такий вектор не є непередбаченим, адже, як справедливо визначив Р.П. Луцький, застосування соціокультурного підходу до розуміння позитивного права має низку переваг, серед яких значаться: посилення процесів демократизації та лібералізації суспільного і державного життя;

необхідність упорядкування процесів конвергенції правових систем із метою мінімізації можливості їх асиміляції внаслідок різноманітних соціокультурних реалій їхнього формування і розвитку; посилення локальних і регіональних конфліктів, які дедалі частіше починають вирішуватися за допомогою силових засобів розв'язання, що у підсумку підриває авторитет права як ефективного засобу впливу на суспільно-державні процеси; розширення категоріально-методологічного апарату сучасних гуманітарних наук, який є наслідком взаємної інтеграції наукових знань і сприяє всебічному і повному дослідженню тих чи інших соціальних явищ у межах різноманітних форм їх прояву (Луцицький, 2017: 43).

Дійсно, розкриттю ціннісного значення права сприяє виокремлення різних його аспектів. До їх кола вчені відносять: 1) безпосередню соціальну цінність, що виявляється у його здатності вирішувати проблеми в суспільстві правовими засобами, розвивати ті відносини, в яких зацікавлені як окремі індивіди, так і суспільство загалом, вносити стабільність і порядок у суспільні відносини, забезпечувати надійність соціального захисту громадян; 2) інструментальну цінність як регулятора суспільних відносин, інструменту для вирішення різноманітних завдань, у т. ч. для забезпечення функціонування соціальних інститутів, інших соціальних благ; 3) цінність права як соціального явища, адже право має глибокий особистісний зміст, постає як міра свободи в суспільстві, виражає справедливу й рівну міру свободи; 4) історико-культурну цінність як невід'ємного компоненту світової культури й результату еволюції людини у процесі боротьби за свободу, рівність і справедливість (Рябовол, 2019: 32). Як бачимо, наголошуючи на різноаспектності ціннісного розуміння права, у будь-якому разі ми маємо справу із тим, що основна цінність права, у т. ч. податкового, вбачається у його здатності та призначенні до врегулювання відповідних відносин. Тож вважаємо цілком виваженим міркування Т.Л. Рябовол, котра пояснює такий підхід тим, що шляхом закріплення у джерелах права меж бажаної та дозволеної поведінки для усіх суб'єктів права, підстав і видів застосування примусових заходів до тих із них, які виходять за визначені межі, право (порівняно з іншими видами соціальних норм) найбільш ефективно упорядковує суспільні відносини, надаючи їм таких ознак, як організованість, прогнозованість, передбачуваність, чим забезпечує їхню стабільність і водночас закладає підґрунтя для розвитку. Це у підсумку означає усвідомлення його позитивної ролі для особистості, суспільства, людства загалом (Рябовол, 2019: 32, 33).

О. Ковальчук і В. Хаврук також вбачають соціальну цінність права у тому, що воно втілює загальну, групову й індивідуальну волю (інтереси) учасників суспільних відносин, є ефективним засобом забезпечення й існування стабільності та порядку різних відносин і має особливе значення для розвитку тих із них, у яких зацікавлені як окремі індивіди, так і суспільство. Тому соціальна цінність права визначається тим, наскільки загальні інтереси суспільства виражатимуть різні, навіть протилежні за своєю сутністю інтереси окремих індивідів / колективів. Вони наголошують на тому, що цінність права – це досить мінлива категорія, яка залежить від суспільних інтересів, реально наявних відносин і практики вирішення справ (Ковальчук, Хаврук, 2012: 15–18). Дійсно, як право загалом, так і податкове право зокрема є ефективним способом забезпечення й існування стабільності і порядку відповідних відносин (у нашому випадку відносин оподаткування). І це насамперед залежатиме від того, наскільки у його змісті вдалося втілити різні інтереси. Наприклад, податкове право насамперед спрямоване на реалізацію публічних інтересів. Загалом останнє можна представити як стабільне, повне надходження коштів від податків і зборів до публічних фондів. У разі, якщо податкове право буде спрямоване лише на досягнення позначених публічних інтересів, залишаючи осторонь інтереси платників податків, наприклад, збільшуючи податковий тягар, ускладнюючи податковий облік тощо, то навряд чи таке регулювання буде ефективним. У підсумку воно призведе до того, що платники будуть намагатися обійти податковий закон і, можливо, навіть порушити, аби зменшити своє податкове навантаження, що призведе до тінізації економіки та зменшення надходжень до публічних фондів.

Повністю поділяємо думку, що соціальна цінність, роль і призначення права розкриваються у його функціях. Водночас науковці по-різному підходять до визначення поняття «функції права» та «функції податкового права». Відсутність однаковості у поглядах має своїм підґрунтям неоднозначність розуміння терміна «функція», використання його у різних сферах. Так, А. Коваленко підкреслює, що нині поняття «функція» широко використовується в різних науках, зокрема гуманітарних, соціологічних, природничих, фізико-математичних. З огляду на це різняться і підходи до його визначення: 1) як відповідної величини, котра змінюється разом зі змінами такої величини, як аргумент (у математиці); 2) діяльності органу й організму – функції руки, щитоподібної залози тощо (у біології); 3) напряду дії якої-небудь системи (у кібернетиці); 4) ролі, яку відповідно до встановлених правил виконує певний соціальний інститут (чи, можливо, приватний соціальний процес) задля забезпечення потреб суспільної системи більш високого щабля організації чи інтересів складників її класів, соціальних груп та індивідів (у соціології); 5) залежності, що спостерігається між різними соціальними процесами в межах такої суспільної системи (Коваленко, 2019: 35, 36). Поряд із тим науковці підкреслюють, що найширше значення має поняття функції у філософії, коли воно трактується як поняття, у якому фіксується стійкий спосіб активного взаємовідношення речей. Зміна в одних речах супроводжується змінами в інших. У функції реалізуються потенції сутності речі залежно від умов існування. Характер функції визначається природою її елементів і їхніми структурними взаємозв'язками. Від типу структури залежить тип функції (Ситар, 2008: 34; Петрушенко, 2005: 75).

Очевидно, що сутність функції як наукової категорії, незважаючи на сферу використання, полягає в тому, що вона завжди виражає певне відношення одного предмета (явища) до іншого предмета (явища), вказує на залежність між ними. З огляду на це А.І. Абрамов справедливо підкреслює: немає потреби в доведенні того

факту, що в об'єктивній реальності (в т. ч. в соціальному світі) всі явища та процеси так чи інакше пов'язані між собою – десь цей зв'язок прямий і проявляється з найбільшою очевидністю, десь він прихований від безпосереднього спостереження, але тим не менше він існує і певним чином проявляється в зовнішньому світі. Саме через використання функцій такі відносини між предметами, явищами і процесами виражаються в об'єктивній реальності (Абрамов, 2005: 13, 14).

Показово, що на означені нами аспекти звертають увагу майже всі дослідники, котрі підходять до вивчення функцій як права загалом, так і відповідних галузей права зокрема. Наприклад, В.І. Щербина, вдаючись до розгляду функцій трудового права, насамперед звертається до певних тлумачних словників і відзначає розмаїття у підходах: 1) як явище, що залежить від іншого явища, є формою його виявлення і змінюється відповідно до його змін; 2) як робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось; обов'язок, повинність, місія (Новий тлумачний словник, 1998: 707; Івченко, 2002: 505); 3) як завдання, обов'язки, пов'язані з діяльністю, посадою людини (Щербина, 2008: 47). Визнаючи таке розмаїття, І.М. Ситар для адекватного розуміння категорії «функція» пропонує застосовувати системний підхід, який вимагає розкриття внутрішньої взаємодії в об'єктах і взаємодії об'єктів між собою як систем, що складаються з елементів, які мають структуру і виконують певні функції. Успіхи біології, кібернетики, соціальної науки в дослідженні своїх об'єктів як складних систем, що самоуправляються, зумовлюють розвиток системно-структурного підходу, в межах якого будь-який об'єкт розглядається як складна система, кожна частинка якого чітко виконує певну роль у загальному функціонуванні системи (Ситар, 2008: 34). Наведені погляди, безумовно, є раціональними та логічними.

Як бачимо, розтлумачити поняття «функції» та «функції права», «функції податкового права» можливо з використанням декількох підходів: 1) етимологічного, коли відбувається з'ясування походження змісту слова; 2) історичного – шляхом темпорального огляду тематики; 3) практичної значущості – через аналіз практичного значення, спрямованості, мети, перспективи розвитку. Такий методологічний підхід є найоптимальнішим, адже дозволяє звернути увагу на різні аспекти поняття «функція», що є полісемантичним, виявити оригінальні інтерпретації, комплексно використати наведені підходи для цілісного з'ясування його змісту.

Водночас ідеться про те, що тенденція розрізненості у поглядах щодо визначення поняття «функція» переходить у площину як права загалом, так і податкового права зокрема. Вчені, виражаючи власне бачення щодо функцій права, по-різному їх розкривають у своїх численних працях. Як приклад можна послатися на міркування С.С. Алексєєва. Характеризуючи функції права, правник дає такі їх визначення: 1) юридичне призначення для тих або інших суспільних відносин, яке виражається головним чином у результатах правового регулювання (Алексєєв, 1964: 63); 2) роль як регулятора суспільних відносин (Алексєєв, 1989: 23); 3) напрями правового впливу, що виражають роль права в організації (упорядкуванні) суспільних відносин (Алексєєв, 2008: 131). Як бачимо, із плином часу змінювався і підхід С.С. Алексєєва до розглядуваного явища як «призначення», «регулятора», «напрям впливу, що виражає роль».

М.Й. Байтін пише, що функції права безпосередньо пов'язані із дією права, із практичною реалізацією його властивостей офіційно-владного регулятора відносин між людьми, його роллю та місцем у структурі правової системи суспільства. Він резюмує, що функції права – це найбільш суттєві напрями та сторони його впливу на суспільні відносини, в яких розкривається загальнолюдська та класова природа, а також соціальне призначення права (Байтін, 2005: 167, 168). А.І. Абрамов описує явище, що внутрішньо властиве праву та зумовлене роллю (призначенням) права в суспільстві, яке є основним (головним) напрямом його впливу на об'єктивну реальність і виражає зв'язок права з іншими явищами соціальної дійсності (Абрамов, 2006: 71). А.М. Шульга дає таке трактування: функції права – це визначені сутністю права, його соціальним призначенням у країні основні напрями юридичного впливу на суспільні відносини права як нормативного регулятора цих відносин (Теорія держави, 2018: 154). Тож наявний акцент на різних властивостях, іманентних праву.

Намагаючись розібратися в означеній тематиці, В.М. Зінченко та Л.І. Заморська виходять із того, що в юридичній науці поняття «функція» характеризує соціальну роль держави і права. Майже віковий досвід активного використання поняття «функція права» сьогодні не дає змоги констатувати наявність єдиного погляду на цю проблему. Синтезуючи численні думки, вони зазначають, що під функцією права розуміють або соціальне призначення права, або його напрями правового впливу на суспільні відносини, або і те та інше разом. У цьому зв'язку слід акцентувати увагу на недоцільності ототожнення або протиставлення напрямів правового впливу соціальному призначенню права і навпаки. Розкриваючи зміст якої-небудь функції права, необхідно постійно зважати на зв'язок призначення права з напрямками його впливу і навпаки – визначеність останніх призначенням права. Що ж слід розуміти під соціальним призначенням права і правовим впливом? Соціальне призначення права, як уже наголошувалося, визначається потребами суспільного розвитку, відповідно до яких створюються закони, спрямовані на закріплення певних відносин, їх регулювання чи охорону. Напрямок впливу – найбільш суттєвий компонент функції права, він є відповіддю на потреби суспільного розвитку, результатом законодавчої політики, що концентрує ці потреби і трансформує їх у позитивне право. Правовий вплив – категорія, яка характеризує шляхи, форми та способи впливу права на суспільні відносини. Це реалізація правових принципів, настанов, заборон, приписів і норм у суспільному житті, діяльності держави, її органів, громадянських об'єднань і громадян. Правовий вплив – це не тільки нормативний, а й психологічний, ідеологічний вплив права на почуття, свідомість і дії людей (Зінченко, 2012: 45–47; Заморська, 2015: 3–9). Ми цілком поділяємо наведену думку, адже саме через застосування синтезу як методу пізнання відповідного явища можливо достеменно визначити сутність терміна «функція права».

що є полісемічним. Окрім того, саме такий підхід дозволяє надалі чітко вибудувати систему функцій права і систему функцій податкового права, поєднуючи його соціальне і суто юридичне призначення.

Висновки. Підґрунтям для визначення сутності поняття «функції податкового права» має бути ціннісний підхід, оскільки сучасний етап розвитку права відзначається принциповими змінами, що виявляються, поміж іншого, в активному використанні у наукових дослідженнях положень природно-правового, соціокультурного, аксіологічного та інших методологічних підходів. Незважаючи на те, що податкове право належить до публічних галузей права, покликаних забезпечувати досягнення саме публічних інтересів, такі тенденції цілковито властиві йому. Тож розгляд податкового права з урахуванням аксіологічного підходу дозволяє зробити наголос на його різносторонності, особливо на здатності до розв'язання потенційного конфлікту, характерного для податкових відносин, забезпечення досягнення компромісу, законності та правопорядку у сфері оподаткування. Характеристика функціонального спрямування податкового права корелюється із визначенням соціальної цінності останнього. Соціальна цінність податкового права розкривається шляхом розгляду його як: 1) регулятора суспільних відносин; 2) соціального явища; 3) інструмента, здатного регулювати економічні відносини, у розвитку чи організації яких зацікавлена держава та суспільство; 4) засобу вирішувати потенційний конфлікт правовими засобами; 5) засобу забезпечення стабільності та порядку у суспільних відносинах; 6) засобу реалізації публічних інтересів. У підсумку правове регулювання податкових відносин спрямоване на досягнення численних соціальних цілей, що лежать поза межами права.

Список використаних джерел:

1. Абрамов А.И. Проблемы реализации регулятивной функции права : дис. ... канд. юрид. наук. Самара, 2005. 222 с.
2. Абрамов А.И. Понятие функции права. *Журнал Российского права*. 2006. № 2. С. 71–83
3. Алексеев С.С. Общая теория права : учебник. Москва : ТК Велби, изд-во Проспект, 2008. 576 с.
4. Алексеев С.С. Общая теория социалистического права (курс лекций) : учебное пособие. Свердловск : Изд-во Свердлов. юрид. ин-та, 1964. 226 с.
5. Алексеев С.С. Общие дозволения и общие запреты в советском праве. Москва : Юрид. лит, 1989. 286 с.
6. Байтин М.И. Сущность права (Современное нормативное правопонимание на грани двух веков) Москва : ООО ИД «Право и гос-во», 2005. 544 с.
7. Гришук В. Кримінальне право як соціальна цінність. *Право України*. 2017. № 2. С. 28–37.
8. Заморська Л.І. Функції права: змістовно-теоретичний аналіз. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. № 6. С. 3–9.
9. Зінченко В.М. До питання про сутність і значення охоронної функції права. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 3. С. 45–47. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_3/44.pdf.
10. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови. Харків : Фоліо, 2002. 540 с.
11. Коваленко А.А. Функції та завдання фінансового права: проблеми теорії і практики : дис. ... докт. юрид. наук. Київ, 2019. 422 с.
12. Ковальчук О.М., Хаврук В.О. Цінність права в соціологічному підході до праворозуміння. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 15–18.
13. Курінний Є. Об'єкт та предмет українського адміністративного права: змістовна та аксіологічна сутність категорій. *Публічне право*. 2016. № 1 (21). С. 43–51.
14. Луцький Р.П. Теоретико-правові засади формування та розвитку сучасного позитивного права : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.12. Київ, 2017. 490 с.
15. Новый тлумачний словник української мови : у 4 т. / уклад. : В.В. Яременко і О.М. Сліпущко. Т. 4. Київ : Аконіт, 1998. 944 с.
16. Петрушенко В.Л. Філософія знання: онтологія, епістемологія, аксіологія : монографія. Львів : Ахілл, 2005. 320 с.
17. Рябовол Т.Л. До питання про соціальну цінність права. *Право та державне управління*. 2019. № 2 (35). Т. 1. С. 30–36. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-1.5>.
18. Ситар І.М. Онтологічні функції права : дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2008. 209 с.
19. Скакун О.Ф. Теорія права і держави : підручник. Київ : Алерта, 2014. 524 с.
20. Теорія держави і права : підручник / О.М. Бандурка, О.М. Головка, О.С. Передерій та ін. ; за заг. ред. О.М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2018. 416 с.
21. Щербина В.І. Функції трудового права : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.05. Акад. митної служби України. Дніпропетровськ, 2008. 423 с.

References:

1. Abramov A.I. (2005). Problemy realizatsii regulyativnoy funktsii prava. *Candidate's thesis*. Samara.
2. Abramov A.I. (2006). Ponyatiye funktsii prava. *Zhurnal Rossiyskogo prava – Journal of Russian Law*. № 2, 71–83.
3. Alekseyev S.S. (2008). Obshchaya teoriya prava: uchebnik. Moskva: TK Velbi. izd-vo Prospekt.
4. Alekseyev S.S. (1964). Obshchaya teoriya sotsialisticheskogo prava (kurs lektsiy): ucheb. posobiye. Sverdlovsk: Izd-vo Sverdlov. yurid. in-ta.
5. Alekseyev S.S. (1989). Obshchiye dozvoleniya i obshchiye zaprety v sovetskom prave. Moskva: Yurid. lit.
6. Baytin M.I. (2005). Sushchnost prava (Sovremennoye normativnoye pravoponimaniye na grani dvukh vekov) Moskva: ООО ID «Pravo i gos-vo».
7. Hryshchuk V. (2017). Kryminalne pravo yak sotsialna tsinnist. *Pravo Ukrainy - Law of Ukraine*, 2, 28–37.
8. Zamorska L.I. (2015). Funktsii prava: zmistovno-teoretychnyi analiz. *Aktualni problemy vitchyznianoї yurysprudentsii - Actual problems of national justice*, 6, 3–9.

9. Zinchenko V.M. (2012). Do pytan'nia pro sutnist i znachennia okhoronnoi funktsii prava. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 3, 45–47. URL: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_3/44.pdf
10. Ivchenko A.O. (2002). Tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy. Kharkiv: Folio.
11. Kovalenko A.A. (2019). Funktsii ta zavdannia finansovoho prava: problemy teorii i praktyky: dys. d-ra yuryd nauk. Kyiv.
12. Kovalchuk O.M., Khavruk V.O. (2012). Tsinnist prava v sotsiolohichnomu pidkhodi do pravorozuminnia. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of Kyiv University of Law*, 2, 15–18.
13. Kurinnyi Ye. (2016). Obiekt ta predmet ukrainskoho administratyvnoho prava: zmistovna ta aksiolohichna sutnist katehorii. *Publichne pravo – Public Law*, 1 (21), 43–51.
14. Lutskyi R.P. (2017). Teoretyko-pravovi zasady formuvannia ta rozvytku suchasnoho pozytyvnoho prava. *Doctor's thesis*. Kyiv.
15. Novyi tlumachnyi slovnyk ukrainskoi movy: u 4 t. (1998). / Eds.: V.V. Yaremenko i O.M. Slipushko. Vol. 4. Kyiv: Akonit.
16. Petrushenko V.L. (2005). Filosofiia znannia: ontolohiia, epistemolohiia, aksiolohiia: monohrafiia. Lviv: Akhill.
17. Riabovol T.L. (2019). Do pytan'nia pro sotsialnu tsinnist prava. *Pravo ta derzhavne upravlinnia – Law and State administration*, 2 (35). Vol. 1, 30–36. DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2-1.5>.
18. Sytar I.M. (2008). Ontolohichni funktsii prava. *Candidate's thesis*. Lviv.
19. Skakun O.F. (2014). Teoriia prava i derzhavy: pidruchnyk. Kyiv: Alerta.
20. Teoriia derzhavy i prava: pidruchnyk (2018). Chief Ed. O. M. Bandurka; MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv.
21. Shcherbyna V.I. (2008). Funktsii trudovoho prava. *Doctor's thesis*. Akad. mytnoi sluzhby Ukrainy. Dnipropetrovsk.

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.7.1.27>

ISTOTA WSPÓLDZIAŁANIA PROKURATORA, ŚLEDZCZEGO I JEDNOSTEK OPERACYJNYCH W PROWADZENIU NIEPISANYCH CZYNNOŚCI DOCHODZENIOWYCH (POSZUKIWAWCZYCH)

Yaroslav Kostohryz

prokurator Podolskiej Prokuratury Okręgowej (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1894-0952

e-mail: yaroslavkostohryz@ukr.net

Adnotacja: Znaczenie artykułu polega na tym, że wśród naukowców brakuje obecnie kompleksowego badania dotyczącego interakcji prokuratora, śledczego i jednostek operacyjnych podczas przeprowadzania niepisanych czynności dochodzeniowych (poszukiwawczych), co warunkuje potrzebę dokładnego specjalistycznego opracowania tego problemu. Na podstawie analizy systemowej prac naukowych i norm prawnych autor zaproponował własną definicję pojęcia „Współdziałanie prokuratora, śledczego i jednostek operacyjnych podczas przeprowadzania niepisanych czynności dochodzeniowych (poszukiwawczych)”, a mianowicie, że jest ona aktywna, ukierunkowana, uzgodniona w miejscu, czasie i celu wspólnej działalności niezależnych podmiotów administracyjnych, przeprowadzana na zasadach planowych i ściśle zgodnie z przyznanymi uprawnieniami, ma charakter konspiracyjny (niewypowiedziany) i ma na celu uzyskanie informacji o przestępstwie i osobie, która go popełniła. Ponadto uzasadniona jest potrzeba legislacyjnego zdefiniowania pojęcia „współdziałanie”, o czym opowiedziało się 77,57% badanych. Zmiany te mają na celu bardziej szczegółowe uregulowanie tej działalności i poprawę skuteczności prowadzenia niepisanych czynności dochodzeniowych (poszukiwawczych) w postępowaniu karnym.

Słowa kluczowe: współdziałanie, prokurator, śledczy, jednostki operacyjne, niepisane czynności dochodzeniowe (poszukiwawcze), postępowanie karne.

THE ESSENCE OF THE COOPERATION BETWEEN THE PROSECUTOR, THE INVESTIGATOR AND THE OPERATIONAL SUBDIVISIONS DURING CONDUCTING UNDERCOVER INVESTIGATIVE ACTION

Yaroslav Kostohryz

Prosecutor

Podolsk District Prosecutor's Office (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-1894-0952

e-mail: yaroslavkostohryz@ukr.net

Abstract. The relevance of the article is that among scientists, at present, there is no comprehensive study on the cooperation between prosecutors, investigators and operational subdivisions during the undercover investigative actions, which necessitates a thorough specialized study of this issue. Based on a systematic analysis of scientific papers